

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfova, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определения уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зоҳир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зоҳир Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari.....	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles.....	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

MILLIY IQTISODIYOTGA JALB QILINGAN INVESTITSIALARNING TAHLILI

Djalilov Dostonbek Abduazizovich

I.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti nodavlat oliy ta'lim tashkiloti,
"Iqtisodiyot" fakulteti, "Moliya" kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotiga jalb qilingan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning dinamikasi tahlili va asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning moliyalashtirilgan manbalari bo'yicha tahlili qilingan. Bundan tashqari, banklarning depozit foiz stavkalarining dinamikasi va tijorat banklar tomonidan ajratilgan investitsiyalar dinamikasining tahlili keltirilgan. Shu bilan birga, asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning YAIMga ta'sirini ekonometrik model orqali aniqlangan.

Kalit so'zlar: YAIM, asosiy kapitalga investitsiyalar, depozit stavkasi, xorijiy investitsiyalar.

Abstract: This article provides an analysis of the dynamics of investment in fixed capital attracted to the economy of the Republic of Uzbekistan, and an analysis of fixed capital by sources of investment financing. In addition, an analysis of the dynamics of banks' interest rates on deposits and the dynamics of investments allocated by commercial banks is presented. At the same time, using an econometric model, the impact of investment in fixed capital on GDP was determined.

Key words: GDP, investment in fixed capital, deposit rate, foreign investment.

Аннотация: В данной статье проведен анализ динамики инвестиций в основной капитал, привлеченный в экономику Республики Узбекистан, и проведен анализ основного капитала по источникам финансирования инвестиций. Кроме того, представлен анализ динамики процентных ставок банков по депозитам и динамики инвестиций, выделяемых коммерческими банками. Вместе с тем, с помощью эконометрической модели определено влияние инвестиций в основной капитал на ВВП.

Ключевые слова: ВВП, инвестиция в основной капитал, ставка депозита, иностранные инвестиции.

KIRISH

O'zbekistonda ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini yaratish boshqa xo'jalik tadbirlari bilan birgalikda mulkchilik munosabatlarida ham katta o'zgarishlarni amalga oshirishni ko'zda tutadi. Iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishda shu narsa aniq bo'ldiki, mulkni davlat tasarrufidan chiqarmay turib va xususiylashtirish tadbirlarini o'tkazmay turib bozor iqtisodiyoti sharoitlarida faoliyat yuritish qiyin bo'ladi. Bundan tashqari, ushbu mulkchilik shakllari ko'p bo'lgan sharoitda sarmoyaviy jarayonlar qanday kechishi to'g'risidagi masala ham muhim ahamiyatga ega.

Investitsiya loyihalari aksariyat hollarda tashkiliy va ijtimoiy loyihalarni budjet mablag'lari hamda budjetdan tashqari mablag'lar hisobiga moliyalashtiriladi, boshqa turdagi investitsiya loyihalari uchun banklarning kredit resurslaridan foydalaniladi.

Bir tomondan tijorat banklarining o'z faoliyatini zarur sharti o'laroq, barqaror iqtisodiy muhit mavjud bo'lishidan manfaatdor, ikkinchi tomondan iqtisodiy rivojlanishning barqarorligi ko'p jihatdan bank tizimining qay darajada ishonchligiga, samarali faoliyat yuritishiga bog'liq. Shu bilan birga, tijorat tuzilmasi hisoblanuvchi alohida bankning manfaatlari risk ehtimoli tug'ilgan darajada bo'lganida ham maksimal foyda olishga qaratilgan holda kredit muassasalari esa qulay sharoitlardagina iqtisodiyotni investitsiyalashtirishda qatnashadilar.

Bozor islohotlarini chuqurlashtirish, iqtisodiyotni erkinlashtirish va xususiy mulkchilikni himoya qilishni mustahkamlashga qaratilgan tadbirlarni amalga oshirilishi mamlakatimizda investitsiya muhitini yaxshilash hamda xorijiy sarmoyalarni jalb qilishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Investitsiyalarning mamlakat iqtisodiyotiga ta'sirini O.T. Astanqulov va X.S.Asatullayevlarning tadqiqotlarida iqtisodiyotdagi o'rni, afzalliklari hamda iqtisodiy taraqqiyotga ta'siri xorijiy va mamlakatimiz iqtisodchi olimlarining tadqiqotlaridan foydalanilgan holda tahlil qilingan ^[1]. Sh.I.Mustafaqulovning tadqiqotida investitsion muhitning nazariy asoslari, investitsion salohiyatning ilmiy yondashuvlari tahlili, investitsion muhitning shakllanishi hamda O'zbekiston Respublikasida hududlarning investitsion jozibadorligini oshirish yo'llarini tadqiq etilgan ^[2]. F.O'.Dodiyevo O'zbekistonda tijorat banklarining investitsiya faoliyati va ularning investitsion kredit qo'yilmalari hajmiga ta'sir qiluvchi omillar tadqiq etgan ^[3]. Investitsiyalar, investitsion siyosat va investitsion muhitning ayrim nazariy, uslubiy va amaliy jihatlarini boshqa o'zbekistonlik iqtisodchi olimlar tomonidan ham amalga oshirilgan ^[4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

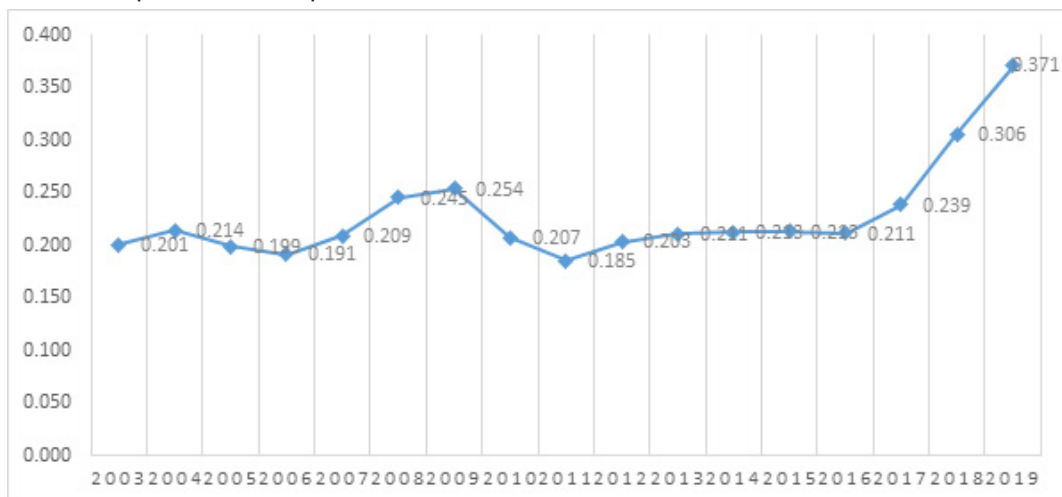
Asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalar dinamikasini tahlil qilish iqtisodiy o'sish va rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu borada jarayonni matematik va statistik usullar yordamida tahlil qilish, ekonometrik modellar yordamida prognozlashtirish usullardan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shunday ekan, investitsiyalarni uzoq muddatli dinamikasi va unga ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash milliy iqtisodiyotning rivojlanishini aniqlash imkoniyatini beradi.

Asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalarning iqtisodiyotdagi o'rni va uning ko'lamiga ta'sir etuvchi omillarni tadqiq etilgan tadqiqotlarni o'rganish, sug'urta bozorini rivojlantirishni ekonometrik usullarini qiyosiy solishtirish, ekonometrik model asosida baholangan qiymatlarni iqtisodiy jihatdan taqqoslash va tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, ilmiy abstraksiyalash, ma'lumotni guruhlash, analiz va sintez, induksiya va deduksiya usullaridan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Respublikamizda investitsiyalar hajmi 2019-yilda o'tgan davrdagiga nisbatan 65693 mlrd. so'mga ko'payib, 189924,3 mlrd. so'mni tashkil etdi. Mazkur investitsiyalarning asosiy qismi iqtisodiyotni texnik va texnologik jihatdan yangilashga va zamonaviy uskunalar xarid qilishga sarflandi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning YAIMdagi ulushi 2003-2009-yillarda o'rtacha 21,6 % ni tashkil qilgan, 2009-2012-yillardagi asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning YAIMdagi ulushi biroz kamayganini kuzatish mumkin, 2013-2016-yillarda esa 21,2 % ni tashkil qildi. 2017-2019-yillarda esa bu ko'rsatkichning sezilarli darajada o'sishini kuzatish mumkin, mazkur yillarda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning YAIMdagi ulushi o'rtacha 30,5 qismini tashkil qildi.

1-rasm: Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning YAIMdagi ulushini dinamikasi¹

So'nggi yillarda mamlakatimizda olib borilgan faol investitsiya siyosati natijasida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning moliyalashtirish manbalarining tarkibidagi ulalarning o'zgarishini kuzatish mumkin. Xususan, tadqiqotda o'rganilgan so'nggi davrda tijorat banklari tomonidan asosiy kapitalga kredit mablag'larini hajmini oshganini kuzatish mumkin. Chet el investitsiyasi va kreditlar asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalardagi ulushi 5,8 % ga ko'payib 45,7 % ni tashkil qilgan. Jadvalda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning umumiy hajmida

1 O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlari, (<https://stat.uz/uz/180-ofytsyalnaia-statystika-uz/6559-investitsiyalar>).

budjet mablag'larining pasayishini yaqqol kuzatilgan. Bu esa o'z-o'zidan investitsion loyihalarni moliyalashtirishda mamlakatimizda davlatning tashabbuskorligidan ko'ra turli-xil mulkchilik shaklga ega bo'lgan korxona va tashkilotlarning investitsion loyihalarni amalga oshirishda faol ishtirok etayotganligidan dalolat beradi.

Biz buni yana quyidagi ko'rsatkichlar, ya'ni tijorat banklari mablag'lari, chet el investitsiyalar va budjetdan tashqari fondlarning o'sish tendensiyasiga ega ekanligini ko'rishimiz mumkin. Korxonalar va aholining o'z mablag'lari hisobidan asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalarning ulushini kamayganini ko'rish mumkin. Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning davlat budjeti, korxonalar va aholi tomonidan asosiy kapitalga jalb etilgan investitsiyalarning ulushini kamayganligi ular tomonidan jalb qilingan investitsiyalarning hajmini kamayganligini ifodalamaydi chunki 2006-2019-yillar oralig'ida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning hajmi 10,5 barobarga ko'payganligini kuzatish mumkin.

1-jadval: 2006-2019-yillar mobaynida asosiy kapitalga qilingan investitsiyalarning moliyalashtirish tarkibi va dinamikasi (foizda)²

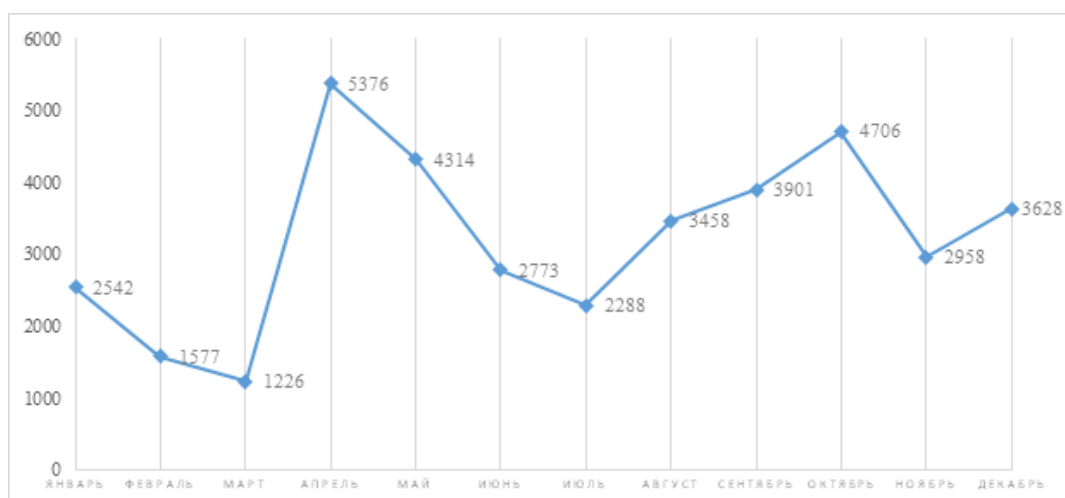
Manbalari	2006-yil	2010-yil	2014-yil	2018-yil	2019-yil	Farqi (+;-)
Investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari – jami	100	100	100	100	100	XXX
Tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	4,1	9,0	10,4	17,8	13,1	9
Davlat byutjeti	10,4	5,2	4,2	4,5	7,6	-2,8
Korxonalar va aholining o'z vositalari	60,3	52,5	57,6	42,0	29,3	-31
Chet el investitsiyasi va kreditlar	18,5	26,4	18,5	24,3	45,7	27,2
Budjetdan tashqari fondlar	6,8	6,9	9,2	11,4	4,3	4,6

Yuqoridagi jadvalda keltirilgan tahlil natijalarda ma'lum bo'ldiki, 2019-yilga kelib chet el investitsiyalarning ulushini sezilarli darajada ko'payganini kuzatish mumkin, buni mamlakatimizda xorijiy investorlarni qo'llab-quvvatlanishi va dastlabki tadqiqotlarimizda keltirilgandek davlat tomonidan investitsiya loyihasiga ta'sir etuvchi tashqi risklarni ta'sir darajasini kamaytirilishi bilan ifodalash mumkin.

Mamlakatimizda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarni hajmini oshishi unga ta'sir qiluvchi omillarning faollashishi bilan bog'liq bo'lib, xususan, mamlakatimizda 2016-2019-yillarda qayta moliyalashtirish stavkasi 9 % dan 16 % gacha ko'tarildi. Tijorat banklardagi jismoniy va yuridik shaxslar uchun muddatli depozitlarning foiz stavkalari mazkur davr oralig'ida ko'tarilganligini kuzatish mumkin.

Iqtisodiyotimizni modernizatsiyalash, texnik va texnologik yangilash, uning raqobatdoshligini keskin oshirish, eksport salohiyatini yuksaltirish, innovatsion va energiyani tejaydigan texnologiyalarga asoslangan yangi ishlab chiqarishlarni tashkil etish, jahon bozorida talab mavjud bo'lgan yangi turdagi tovarlar ishlab chiqarishni o'zlashtirish va shu orqali mamlakatimizning moliyaviy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda bank tizimi tomonidan olib borilayotgan investitsion siyosat o'z samarasini bermoqda.

Xususan, ishlab chiqarishni modernizatsiyalash, texnik va texnologik yangilash, zamonaviy texnologiya asosida raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishni tashkil etish maqsadlariga tijorat banklari tomonidan 2018-yilda 38,8 trln. so'm yoki 2017-yilga nisbatan 2,4 barobarga ko'p investitsion kreditlar ajratildi (2-rasm).

2-rasm: Tijorat banklari tomonidan 2018-yil davomida ajratilgan investitsion kreditlar (mlrd.so'mda)³

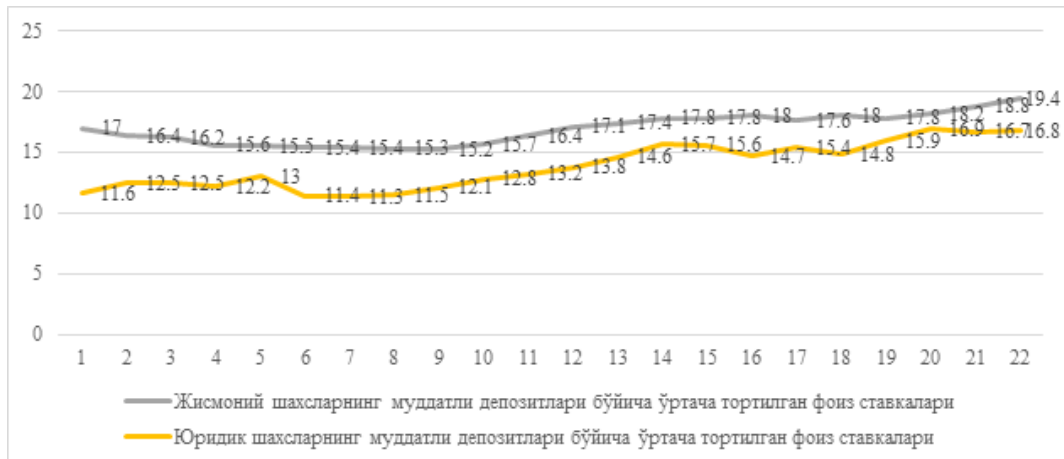
² O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlari, (<https://stat.uz/uz/180-ofytsyalnaia-statystyka-uz/6559-investitsiyalar>).

³ O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy ma'lumotlari. <http://www.cbu.uz/uzc/statistics/financing/2019/01/155295/>

Bunda banklarning investitsiyaviy faoliyati ustuvor ravishda tarmoqlarni rivojlantirish, mahalliyashtirish va hududlarni rivojlantirish Dasturlariga kiritilgan loyihalarni o'z vaqtida va to'liq moliyalashtirishni ta'minlashga qaratildi. Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni moliyalashtirish iqtisodiyotimizning mavsumiy xususiyatlari va tijrat banklarini kreditlarga taklifiga ko'ra yil davomida moliyalashtirish hajmi turlicha bo'lganini kuzatish mumkin.

Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarini moliyalashtirishga ta'sir qiluvchi omil ularning depozit foiz stavklariga bog'liq, ular tomonidan depozit foiz stavkalarini oshirilishi natijasida aholining banklardagi omonatlari tarkibida muddatli va jamg'arma omonatlari ulushi o'sib bormoqda. Bu esa banklar umumiy resurs bazasining oshishi natijasida tijorat banklari tomonidan iqtisodiyotning real sektorini moliyalashtirish uchun ajratilgan kreditlar hajmining sezilarli darajada ortishiga olib kelmoqda (3-rasm).

3-rasm: Milliy valyutadagi bank depozitlari bo'yicha foiz stavkalari (2018-yil yanvar-2019-yil oktyabr)⁴

Tijorat banklarida jismoniy va yuridik shaxslardan omonatlar hajmini oshirish uchun 2018-2019-yillarda yuqori darajada foiz stavkalar belgilangan bo'lib tahlil davrida jismoniy shaxslar uchun o'rtacha 16.9 % ni yuridik shaxslar uchun esa 13,86 % ni tashkil qilgan.

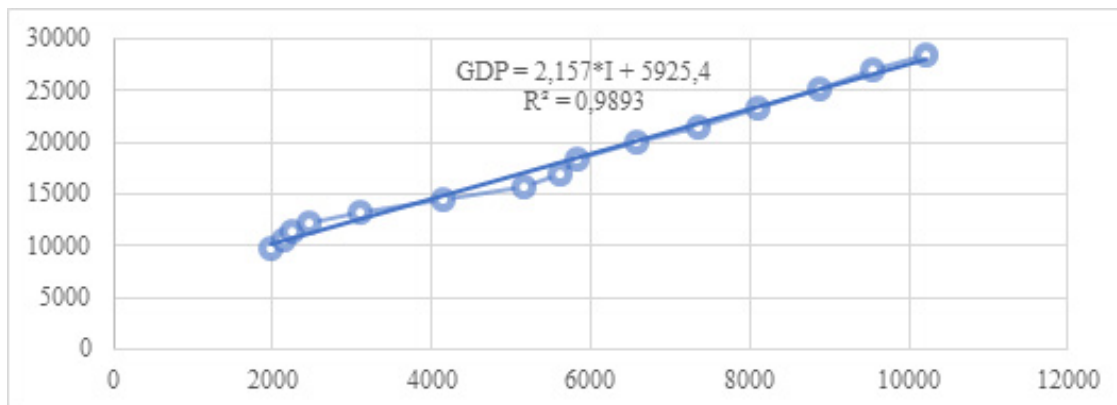
2-jadval: YAIM va Asosiy kapitalga qilingan investitsiya o'zaro bog'liqlik tendensiyasi (2003-2018-yil)⁵

Yillar	Yalpi Ichki mahsulot (mlrd. so'm)	Chet el investitsiya va kreditlari		Asosiy kapitalga qilingan jami investitsiya	
		mlrd. so'm	% YalMga nisbatan	mlrd. so'm	% YalMga nisbatan
2003	9837,8	478,7	4,9	1978,1	20,1
2006	20759,3	871,0	4,2	4041,0	19,5
2009	49375,6	4058,1	8,2	12531,9	25,4
2012	96589,8	4337,8	4,5	22797,3	23,6
2015	171808,3	7727,3	4,5	41670,5	24,3
2018	407 514,5	30188,2	7,4	124231,3	30,5
2019	511 838,1	86795,4	16,9	189924,3	37,1

Respublikamizda investitsiya siyosati islohotlari o'zining ijobiy natijalarini bermoqda va iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini texnik modernizatsiya qilishga doir yirik loyihalarni amalga oshirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. Agar biz birgina raqamlarga e'tibor bersak 2019-yilga kelib asosiy kapitalga qilingan investitsiyalar miqdori 2003-yilga nisbatan 10,5 ga ko'paygan yoki yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 17 % ga ko'payib 37,1 %ni tashkil etganligini ko'rishimiz mumkin. O'zlashtirilgan investitsiyalarning xorijiy investitsiyalar va kreditlari hisobidan yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 12% ga ko'payib 16,9 % ni tashkil etgan. Bu esa, respublikamizda xorijiy investitsiyalarini jalb qilish bo'yicha olib borilayotgan islohotlarimizning qay darajada to'g'ri ekanligidan dalolat beradi.

4 O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy ma'lumotlari. <http://www.cbu.uz/uzc/statistics/dks/2019/11/178505/>

5 O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlari, (<https://stat.uz/uz/180-ofytsyalnaia-statystika-uz/6559-investitsiyalar>).

4-rasm: YAIM va Asosiy kapitalga qilingan investitsiya o'zaro bog'liqlik tendensiyasi (2003-2017-yil)

Korrelyatsion bog'lanish tahlili yalpi ichki mahsulotni tashkil etuvchi asosiy kapitallarga qilingan investitsiya milliy iqtisodiyotimizni rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy indikatorlardan biri ekanligini ko'rsatib turibdi (4-rasm). Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, yalpi ichki mahsulotga mos ravishda asosiy kapitallarga qilingan investitsiyalarning quyidagi ekonometrik model bo'yicha ifodalash mumkin:

$$GDP = 2,157 \cdot I + 5925,4 \quad (1)$$

Determinatsiya koeffitsiyenti 0,98 ga teng Yalpi ichki mahsulot bilan asosiy kapitallarga qilingan investitsiyalar miqdorining korrelyatsion bog'lanishi kuchlidir chunki determinatsiya koeffitsiyenti 1 ga yaqin ($R^2 = 0,98$).

Yuqorida tuzilgan modeldan ma'lumki boshqa omillar o'zgarmas holatda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning 1 mlrd. so'mga ko'payishi YAIM ni qo'shimcha 2,157 mlrd. so'mga ko'payishiga olib keladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Investitsiyalarni iqtisodiyotda qo'shimcha tovar va xizmatlar ishlab chiqarishga ta'sir qiluvchi omillardan hisoblanib, investitsiyalarning me'yorida jalb etish iqtisodiyotni faollashishiga olib keladi. Yuqoridagilarning natijalarini inobatga olganda mamlakat iqtisodiyoti uchun investitsiyalarni jalb qilishi samarali hisoblanadi, chunki milliy iqtisodiyotga jalb qilingan 1 mlrd. so'mlik investitsiya 2,157 mlrd. so'mlik qo'shimcha mahsulot ishlab chiqarishi tuzilgan model asosida ma'lum bo'ldi. Shu sababli iqtisodiyotda investitsiyalarni jalb qilish va uning samaradorligini oshirishda quyidagilarni amalga oshirish taklif etiladi:

Hozirda O'zbekistonda moliya bozori yetarlicha rivojlanmaganligi sababli, investitsiya loyihasini moliyalash aksariyat hollarda davlat budjeti orqali, bank kreditlashi hamda xorijiy investitsiyalar shaklida amalga oshirilmogda. Lekin jahonda keng yoyilgan boshqa usullar – qimmatli qog'ozlar chiqarish (o'z kapitali), investitsiya fondlari, nafaqa jamg'armalari, lizing kompaniyalari va hokazolardan yetarlicha foydalanilmayapti.

Investitsiyalarning samaradorligi yanada oshirish uchun investitsiyalar nafaqat ishlab chiqaruvchi kuchlarga, balki intellektual mulk salohiyatini o'stirishga xizmat qilishi kerak. Investitsiyalarni innovatsion loyihalarga jalb qilishda yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulot ishlab chiqarishga keng yo'naltirishni samarali joriy qilish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Астанкулов О.Т., Ассатуллаев Х.С. Инвестиции как фактор развития // "Халқаро молия ва ҳисоб" научный электронный журнал.—2018. —№ 6.
2. Mustafakulov Sh.I. Investitsion muhit jozibadorligi: nazariya, metodologiya va amaliyoti. —Toshkent 2017 y. —328 bet.
3. Додиев Ф.У. Пути повышения инвестиционной деятельности коммерческих банков // Экономика И финансы. — 2014. — № 3. —С. 23-28 с.
4. Шохазамий Ш.Ш. Методологические основы и приоритеты стратегического развития рынка ценных бумаг в Узбекистане. Автореф. дис. д-ра экон. наук. —Ташкент: 2011. —С. 42
5. Бутиков Л.И. Проблемы формирования и функционирования рынка ценных бумаг в Узбекистане Автореф. дис. канд. экон. наук. Т.: 2008. —С.41
6. Хамидуллин М.Б. Развитие финансового механизма корпоративного управления. —Т.: Молия. — 2008. — 204с
7. Burxonov U.A. Investment valuation in emerging markets: opportunities & specific factors// "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" nauchniy elektronniy jurnal. — 2013. — № 7. — S.1.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.